

FREEZING ORDER

TOSITARINA RAHANPESUSTA, SALAMURHISTA
JA HENGENVAARALLISESTA KAMPPAILUSTA
VLADIMIR PUTINIA VASTAAN

WSOY

BILL BROWDER

Bill Browder
**FREEZING
ORDER**

Tositarina rahanpesusta,
salamurhista ja hengenvaarallisesta kamppailusta
Vladimir Putinia vastaan

SUOMENTANUT JORMA-VEIKKO SAPPINEN

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

ENGLANNINKIELINEN ALKUTEOS

Freezing Order

COPYRIGHT © HERMITAGE MEDIA LTD., 2022

SUOMENKIELINEN LAITOS © JORMA-VEIKKO SAPPINEN JA WSOY 2022

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

ISBN 978-951-0-46697-1

PAINETTU EU:SSA

*Vaimolleni ja lapsilleni,
jotka ovat tukeneet ja rakastaneet minua tämän tarinan
kaikissa vaiheissa. Tiedän, ettei se ole ollut helppoa,
mutta olen ikuisesti kiitollinen teistä jokaiselle.*

Sisällys

- 1 Pidätys Madridissa 11
  - 2 Huilu 22
  - 3 John Moscow 27
  - 4 Jalanjäljet lumessa 34
  - 5 Tiekartta 41
  - 6 Finrosforum 47
  - 7 Cambridgen rikollisuuskonferenssi 53
  - 8 Syyt kuolleiden niskoille 58
  - 9 Rikosilmoitus Sveitsissä 64
  - 10 Aleksandr Perepilitsnyi 72
  - 11 Hunaja-ansa 78
  - 12 Moldovalainen tietokanta 88
  - 13 Hôtel Le Bristol 93
  - 14 Yhteys New Yorkiin 96
  - 15 New Yorkin eteläinen tuomiopiiri 101
  - 16 John Moscow'n paluu 107
  - 17 Väijytys Aspenissa 115
  - 18 Tuomari Griesa 123
  - 19 The Daily Show 131
  - 20 Boris Nemtsov 141
  - 21 Nuoli kaulassa 151
  - 22 Vladimir Kara-Murza 162
  - 23 Diplomaattiposti 169
  - 24 KGB:n myrkkytehdas 176
  - 25 Lokki 186
  - 26 Mandamus-määräys 191
  - 27 Sellisti 197
  - 28 *Dezinformatsija* 206
  - 29 Poistakaa Magnitski 215
  - 30 Whac-a-mole 220
  - 31 FARA 229
  - 32 Asiakirja 235
  - 33 Hlebnikovin juttu 242
  - 34 Senaattori Grassley 253
  - 35 Trump Tower 258
  - 36 Senaatin oikeusvaliokunta 265
  - 37 Global Entry 274
  - 38 Danske Bank 279
  - 39 »Upea tarjous» 285
  - 40 98–0 292
  - 41 234 miljardia dollaria 299
- Epilogi 305
Linkkejä ja lakiasiakirjoja 313
Kiitokset 314

Tämä on tositarina, joka taatusti loukkaa erittäin vaarallisia ja vaikutusvaltaisia henkilöitä. Viattomien suojelemiseksi osa nimistä, paikoista ja yksityiskohdista on muutettu.

Jäädättämispäätös

Oikeudellinen menettely, joka estää vastaajaa siirtämästä varallisuuttaan pois tuomioistuimen ulottuvilta.

I

Pidätys Madridissa

KEVÄT 2018

Madridissa oli loppukevääksi epätavallisen viileää. Olin lentänyt Brysselistä tapaamaan Espanjan johtavaa korruptionvastaista syyttäjää, José Grindaa. Minun oli tarkoitus luovuttaa hänelle todisteita siitä, että venäläisen asianajajani Sergei Magnitskin murhaan liittyvää likaista rahaa oli käytetty ylellisten kiinteistöjen ostamiseen Espanjan Aurinkorannikolta. Tapaamisajaksi oli sovittu kello 11.00 seuraavana aamuna – espanjalaisittain aikaisin.

Kun saavuin illalla hotelliini, hotellipäällikkö kiiruhti vastaanottotiskille ja hääti virkailijan pois. »Herra Browder?» hän kysyi. Nyökkäsin. »Tervetuloa Gran Hotel Inglésiin. Meillä on teille aivan erityinen yllätys!»

Yövyin usein hotelleissa. Yleensä hotellipäälliköillä ei ole varalleni yllätyksiä. »Mikä se on?» kysyin.

»Näette sitten. Saatan teidät huoneeseen.» Hän puhui huolellisesti englantia. »Voisitteko antaa passinne ja luottokorttinne?» Ojensin ne hänelle. Hän skannasi passin ja työnsi lukijaan luottokorttini, hiljattain saamani mustan American Expressin. Sitten hän ojensi minulle huoneen avaimen kämmentensä muodostamassa kupissa japanilaista tapaa jäljitellen ja astui pois tiskin takaa. Hän ojensi kättään ja sanoi: »Olkaa hyvä. Teidän jälkeenne.»

Kävelin hissille päällikkö takanani. Nousimme ylimpään kerrokseen.

Kun hissin ovi avautui, hän väisti antaakseen minulle tietä. Käytävässä hän kuitenkin ampaisi ohitseni ja pysähtyi valkoisen oven eteen. Sählärtävään hetken yleisavaimen kanssa hän avasi oven. Kurkistin sisään. Minut oli majoitettu varaustani paremmin: presidenttisviittiin. Olin melko varma,

ettei se johtunut siitä, kuka olen, vaan uudesta American Express -kortista. Olin aina ihmetellyt, miksi sellaisia kehuaan. Nyt tiesin.

»Vau», sanoin.

Astelin eteisen läpi valkoiseen olohuoneeseen, joka oli sisustettu hyvää makua osoittavilla moderneilla kalusteilla. Matalalle pöydälle oli katettu espanjalaisia juustoja, iberialaista kinkkua ja hedelmiä. Päällikkö sanoi, että oli suuri kunnia saada minut hotellin vieraaksi, vaikka epäilin, ettei hän tiennyt minusta muuta kuin sen, millainen luottokortti minulla oli.

Hän seuraili minua tiloissa janoten hyväksyntääni. Sviittiin kuului ruokailuhuone, jonka pöydälle oli katettu leivonnaisia, suklaata ja jäähdytettyä samppanjaa. Seuraavana oli vuorossa lukuhuone pienine kirjastoineen kaikkineen, oleskeluhuone, jossa oli lasipintainen baaritiski, sitten hillitysti valaistu toimistohuone ja viimein makuuhuone, jossa oli korkean ikkunan alapuolelle sijoitettu jalaton kylpyamme.

Jouduin pidättelemään naurua. Sviitti oli tietenkin upea – kenenpä mielestä ei olisi ollut – mutta olin saapunut Madridiin työasioissa yhdeksi yöksi. Kaiken esille katetun ruoan syömiseen olisi tarvittu puolenkymmentä ihmistä. Ja jos päällikkö olisi tiennyt matkani luonteen – keskustelu lain edustajien kanssa juuri sellaisista venäläisistä gangstereista, jotka usein varasivat moisia sviittejä – hän ei luultavasti olisi ollut niin innoissaan. En kuitenkaan halunnut olla töykeä. Kun päätimme kierroksen eteiseen, nyökkäsin hyväksyvästi. »Oikein mukava», sanoin. »Kiitos.»

Kun hotellipäällikkö oli lähtenyt, soitin vaimolleni Jelenalle, joka oli neljän lapsemme kanssa kotona Lontoossa. Annoin hänelle täyden kuvauksen sviitistä ja siitä, kuinka pröystäilevä ja naurettava se oli, ja sanoin toivovani, että hän olisi siellä kanssani.

Puhelun jälkeen vaihdoin farkkuihin ja ohueen villapuseroon ja lähdin iltakävelyille Madridin kaduille. Samalla valmistauduin henkisesti seuraavan päivän tapaamiseen José Grindan kanssa. Lopulta kuitenkin eksyin vanhan Madridin sokkelomaisilla kaduilla ja aukioilla ja jouduin palaamaan hotelliin taksilla.

Seuraava aamu oli kirkas ja aurinkoinen. Toisin kuin edellisestä, päivästä oli tulossa kuuma.

Noin kello 8.15 keräsin paperini ja käyntikorttini ja avasin oven mennäkseni alakertaan aamiaiselle.

Pysähdyin saman tien.

Hotellipäällikkö seisoi käytävässä käsi koputukseen kohotettuna.

Hän oli kahden virkapukuisen poliisin välissä. Heidän vasta silitettyjen laivastonsinisten paitojensa rinnuksessa luki: POLICIA NACIONAL.

»Pyydän anteeksi, herra Browder», päällikkö sanoi. »Mutta näiden miesten täytyy katsoa henkilöllisyystodistustanne.»

Ojensin brittiläisen passini kivikasvoista poliiseista isommalle. Hän tarkasteli sitä ja vertasi sitä paperiin, joka oli hänen toisessa kädessään. Sitten hän sanoi johtajalle espanjaksi jotain, mitä en ymmärtänyt.

Päällikkö tulkki. »Olen pahoillani, herra Browder, mutta teidän on lähdettävä näiden miesten mukaan.»

»Miksi?» kysyin ja katsoin johtajan ohi.

Hän kääntyi isomman konstaapelin puoleen ja pajatti jotain espanjaksi. Konstaapeli katsoi suoraan minuun ja lausui: »Interpol. Venäjä.»

Jumalauta.

Venäläiset olivat jo kymmenen vuotta yrittäneet pidätyttää minut, ja nyt se sitten viimein onnistui.

Kun adrenaliini iskee, huomaa kummallisia asioita. Panin merkille, että käytävän perällä paloi valo ja että päällikön kauluskäänteessä oli pieni tahra. Huomasin myös, ettei päällikkö näyttänyt niinkään pahoittelevalta kuin huolestuneelta. Ymmärsin ettei hän ollut huolissaan minusta. Sen sijaan hän pelkäsi, että hänen presidenttisiittinsä olisi poissa käytöstä niin kauan kuin tavaranani olisivat siellä. Hän halusi ne pois mahdollisimman pian.

Hän keskusteli vaimeasti konstaapelien kanssa ja sanoi sitten: »Nämä herrat antavat teille hetken aikaa pakata.»

Jätin poliisit odottamaan ovelle ja kiiruhdin sviitin huoneiden läpi makuuhuoneeseen. Tajusin samassa, että olin yksin ja että minulla oli tilaisuus. Mikäli olin aiemmin pitänyt odottamattoman hyvää majoitusta pröystäilevänä, nyt se tuntui taivaan lahjalta.

Soitin Jelenalle. Hän ei vastannut.

Sitten soitin espanjalaiselle asianajajalleni Rupertolle, joka oli järjestänyt tapaamisemme syyttäjä Grindan lansa. Hänkään ei vastannut.

Kun kiiruhdin pakkaamaan, muistin mitä Jelena oli sanonut sen jälkeen, kun minua oli viime helmikuussa viivytetty Geneven lentoasemalla. »Jos jotain tällaista tapahtuu vielä joskus etkä saa ketään kiinni, postaa siitä

Twitteriin», hän oli sanonut. Olin alkanut käyttää Twitteriä kaksi vuotta aikaisemmin, ja minulla oli nyt 135 000 seuraajaa, monet heistä toimittajia, valtion virkamiehiä ja poliitikkoja kautta maailman.

Noudatin Jelenan ohjetta ja tviittasin: »Kiireellistä: Espanjan poliisi pidätti minut juuri Madridissa venäläisten Interpol-määräyksellä. Lähdössä poliisiasemalle.»

Sieppasin laukkuni ja palasin odottavien konstaapelien luo. Odotin viralista pidätystä, mutta he eivät toimineet kuten poliisit elokuvissa. He eivät kahlinneet minua käsirautoilla, eivät tarkastaneet minua taputtelemalla eivätkä ottaneet tavaroitani. He vain kehottivat minua lähtemään mukaan.

Menimme alakertaan puhumatta sanaakaan keskenämme. Konstaapelit seisoiivat takanani, kun maksoin laskun. Aulassa liikuskelevat muut hotellivieraat töllistelivät.

Tiskinsä taakse palannut hotellipäällikkö rikkoi hiljaisuuden: »Haluatteko jättää tavaranne meille säilytykseen siksi aikaa, kun nämä miehet vievät teidät poliisiasemalle, herra Browder? Olen varma, että asia selvitetään pikaisesti.»

Koska tiesin mitä tiesin Putinista ja Venäjältä, en uskonut, että niin kävisi. »Kiitos, mutta otan tavarani mukaan», vastasin.

Käännyin kohti poliiseja, jotka asettuivat eteeni ja taakseni. He opastivat minut ulos pieneen Peugeot-poliisiautoon. Toinen heistä otti laukkuni ja pani sen tavaratilaan, toinen työnsi minut takapenkille.

Ovi pamahti kiinni.

Minut erotti konstaapeleista paksu pleksilasi. Takapenkin pinta oli samantilaista kovaa muovia kuin stadionien istuimet. Ovenkahvoja ei ollut eikä keinoa avata ikkunoita. Autossa lemahteli hiki ja virtsa. Kuljettaja käynnisti moottorin ja toinen napsautti sireenin soimaan ja hälytysvalot vilkkumaan. Lähdimme.

Kun sireeni alkoi ulvoa, mieleeni iski kauhistuttava ajatus. Entä jos nuo miehet eivät olekaan poliiseja? Jospa he ovat hankkineet jostain univormut ja poliisiauton ja esiintyvät konstaapeleina?

Entä jos he eivät veisikään minua poliisiasemalle, vaan jollekin lentokentälle, missä he sulloisivat minut yksityiskoneeseen ja kiidättäisivät minut Moskovaan?

Sellainen ei ollut pelkkää vainoharhaisen mielikuvituksen tuotetta. Minulle oli esitetty kymmeniä tappouhkauksia, ja eräs Yhdysvaltain liitto-

valtion virkamies oli muutama vuosi sitten varoittanut minua, että pääni menoksi suunniteltiin laitonta kuljetusta Venäjälle.

Sydämeni hakkasi. Kuinka selviytyisin tästä? Minua alkoi huolestuttaa, etteivät tviittini näkevät uskoisi sitä. He saattoivat luulla, että joku oli hakeroinut tilini tai että tviitti oli ollut jonkinlainen vitsi.

Onneksi konstaapelit – tai keitä he mahtoivat ollakin – eivät olleet ottaneet puhelintani.

Otin puhelimen taskusta, näppäsin sillä salavihkaa pleksilasin läpi kuvan, jossa näkyvät poliisien takaraivot sekä kojelautaan kiinnitetty poliisiradio. Tviittasin kuvan heti.

Jos joku oli aiemmin epäillyt pidätystäni, enää ei taatusti epäilisi.

Bill Browder
@Billbrowder

...

In the back of the Spanish police car going to the station on the Russian arrest warrant. They won't tell me which station

8:36 am - 30 May 2018 - Twitter for iPhone

»Espanjalaisen poliisiauton takapenkillä matkalla asemalle venäläisen pidätysmääräyksen perusteella. He eivät kerro, mille asemalle.»

Bill Browder Twitterin välityksellä. © Bill Browder

Puhelimeni oli äänettömällä, mutta jo muutaman sekunnin kuluttua sen näyttö valaistui. Minulle alkoi tulla puheluja toimittajilta kaikkialta. En

pystynyt vastaamaan yhteenkään, mutta sitten soitti espanjalainen asianajajani. Minun oli pakko ilmoittaa hänelle, mitä oli tekeillä, joten painauduin välilasin alapuolelle ja kohotin kämmeneni kupiksi puhelimen eteen.

»Minut on pidätetty», kuiskasin. »Olen poliisiautossa.»

Poliisit kuulivat. Kuljettaja kiepautti auton tien reunaan. Kumpikin hyppäsi ulos. Ovi avautui ja isompi poliiseista kiskoi minut kadulle. Hän tarkasti minut aggressiivisesti taputtelemalla ja takavarikoi molemmat puhelimeni.

»Ei puhelimia!» pienempi huusi. »Pidätetty!»

»Asianajaja», sanoin.

»Ei asianajajaa!»

Sitten isompi konstaapeli työnsi minut takaisin autoon ja läimäytti oven kiinni. Lähdimme taas liikkeelle ja etenimme Madridin vanhan osan katuja pitkin.

Ei asianajaa? Mitä hittoa se tarkoitti? Espanja oli EU-maa. Olin varma, että minulla on oikeus asianajajaan.

Silmäilin katunäkymiä ja etsin merkkejä poliisiasemasta. Niitä ei näkynyt. Yritin vakuutella itselleni: *Minua ei ole siepattu. Minua ei ole siepattu.* Mutta sieppauksesta siinä olisi todellakin voinut olla kyse.

Käännyimme jyrkästi ja jäimme sitten jumiin kaksoispysäköidyn muuttoauton taakse. Auton ollessa tyhjäkäynnillä hätäännyin ja aloin etsiä epätoivoisesti keinoa päästä ulos autosta. Mutta sellaista ei ollut.

Kuorma-auton kuljettaja ilmaantui viimein ulos läheisestä rakennuksesta, huomasi poliisiauton vilkkuvat valot ja siirsi ajokkinsa pois tieltä. Matka jatkui mutkaisia pikkukatuja pitkin vielä yli vartin. Vihdoin auto hiljensi saapuessamme autiolle aukiolle.

Auto pysähtyi keinahtaen mitäänanomattoman näköisen toimistorakennuksen eteen. Ihmisiä ei näkynyt eikä myöskään merkkejä siitä, että talossa olisi poliisiasema. Konstaapelit nousivat ulos, asettuivat rinnakkain ja käskivät minun nousta ulos.

»Mitä me täällä teemme?» kysyin oikaistessani selkäni.

»Lääkärintarkastus», pienempi konstaapeli huusi.

Lääkärintarkastus? En ollut koskaan ennen kuullut pidätyksen yhteydessä tehtävästä lääkärintarkastuksesta.

Kämmeniini kihosi kylmä hiki. Niskakarvani pörhistyivät.

En missään nimessä astuisi vapaaehtoisesti merkitsemättömään rakennukseen ja alistuisi minkäänlaiseen tarkastukseen. Jos tämä todellakin olisi sieppaus, kuten aloin uskoa, saatoin kuvitella mitä sisällä olisi: kirkkaanvalkoinen huone ja teräspaarit, valikoima ruiskuja pienellä pöydällä, venäläisiä miehiä halvoissa puvuissa. Minuun ruiskutettaisiin saman tien jotain. Seuraavaksi heräisin moskovalaisessa vankilassa. Elämäni olisi päättynyt.

»Ei lääkirintarkastusta!» sanoin lujasti. Taistele tai pakene -refleksi otti vallan, ja puristin käteni nyrkkiin. En ollut ollut nyrkkitappelussa sitten yhdeksännän luokan, jolloin olin koulun pienin oppilas Coloradon Steamboat Springsissä, mutta olin yhtäkkiä valmis fyysiseen yhteenottoon noiden miesten kanssa, mikäli välttäisin sillä sieppauksen.

Mutta silloin jokin heidän käyttäytymisessään muuttui. Toinen konstaapeleista astui hyvin lähelle minua, kun taas toinen otti hätäisen puhelun. Hän puhui pari minuuttia ja näppäili sitten jotain puhelimeensa. Hän näytti sen minulle. Google-kääntäjä. Näytöllä luki: »Lääkirintarkastukset vakiomenettely.»

»Hevonpaskaa. Haluan asianajajani paikalle. Heti!»

Vieressäni seisova poliisi sanoi yksiselitteisesti: »Ei asianajajaa.»

Nojauduin autoa vasten ja otin tukevan asennon. Puhelinta pitelevä soitti uudestaan ja sanoi jotain nopeasti espanjaksi. Ennen kuin huomasinkaan, auton ovi oli auki ja minut työnnettiin takaisin sisään.

Sireeni ja hälytysvalot käynnistyivät taas. Ajoimme pois aukiolta vastakkaiseen suuntaan kuin tullessa. Pian juutuimme taas liikenteeseen, tällä kertaa kuninkaallisen palatsin edessä turistibussien ja koululaisten keskelle. Minut oli joko siepattu tai pidätetty, mutta kukaan heistä ei tiennyt siitä mitään, vaan kaikki nauttivat nähtävyyksien katselemisesta.

Kymmenen minuutin kuluttua käännymme kapealle kadulle, jota reunustivat poliisiautot. Kivestä ja punatiilistä rakennetun talon haalistuneeseen seinään kiinnitetyssä tummansinisessä kyltissä luki POLICIA.

Miehet olivat kuin olivatkin oikeita poliiseja. Olin oikean eurooppalaisen oikeusjärjestelmän piirissä, en venäläisten sieppaajien kynissä. Ellei muuta, minulle suotaisiin oikeusturva ennen kuin olisi mitään mahdollisuutta luovuttaa minut Moskovaan.

Konstaapelit vetivät minut autosta ja marssittivat sisään. Asemalla vallitsi käsin kosketeltava kiihtymys. Poliisit luulivat onnistuneensa jäljittämään

Interpolin etsimän karkulaisen, mitä ei luultavasti tapahtunut joka päivä tuolla pienellä poliisiasemalla Madridin keskustassa.

Poliisit jättivät minut kirjaushuoneeseen ja laskivat matkalaukkuni nurkkaan. Puhelimeni he panivat näytöt alaspäin pöydälle. Toinen pidättäjästä kielsi minua koskemasta niihin. Se oli vaikeaa. Puhelimeni surahtelivat ja välähtelivät tekstiviesteistä, tviiteistä ja vastaamattomista puheluista. Oli helpottavaa nähdä, että tilanteeni sai niin paljon huomiota.

Kun istuin yksin huoneessa, tilanteen vakavuus valkeni minulle täydellisesti. Minua ei ehkä ollut siepattu, mutta olin nyt Espanjan oikeusjärjestelmän hallussa venäläisen pidätysmääräyksen perusteella. Olin jo vuosia valmistautunut juuri tällaiseen hetkeen. Päähäni oli iskostunut, kuinka prosessi etenisi. Pidätyksen tehnyt valtio soittaisi Moskovaan ja sanoisi: »Saimme karkurinne kiinni. Mitä haluatte meidän tekevän hänelle?» Venäjä vastaisi: »Luovuttakaa hänet.» Venäjällä olisi neljäkymmentäviisi päivää aikaa esittää virallinen luovutuspyyntö. Sitten minulla olisi kolmekymmentä päivää aikaa laatia vastine ja sen jälkeen Venäjällä niin ikään kolmekymmentä päivää aikaa vastata minun vastineeseeni.

Kaikkine väistämättömine viivytyksineen minua odotti vähintään puoli vuotta istumista läkähdyttävässä espanjalaisessa vankilassa ennen kuin minut joko vapautettaisiin tai lähetettäisiin Venäjälle.

Ajattelin kaksitoistavuotiasta tytärtäni Jessicaa. Vain viikkoa aikaisemmin olin vienyt hänet kauan sitten luvatululle isän ja tyttären yhteiselle patikkaretkelle Englannin Cotswoldsiin. Ajattelin kymmenvuotiasta tytärtäni Veronicaa, jolle olin luvannut samanlaisen retken mutta joka saattaisi nyt joutua odottamaan sitä todella kauan. Ajattelin vanhinta lastani Davidia, joka opiskeli ensimmäistä vuottaan Stanfordissa ja aloitteli jo omaa elämäänsä. Hän oli saanut käsiteltä minun Venäjä-ongelmiani oikein hyvin, mutta olin varma, että hän seurasi tätä koettelemusta Twitteristä suunniltaan huolesta.

Ajattelin vaimoani ja sitä, miltä hänestä varmaan juuri nyt tuntui.

Kahdenkymmenen pitkän minuutin kuluttua huoneeseen astui nuori nainen, joka istuutui viereeni. »Olen tulkki», hän sanoi englanniksi ilman espanjalaista korostusta.

»Milloin saan puhua asianajajani kanssa?» tivasin.

»Olen pahoillani, mutta olen vain tulkki. Halusin vain esittäytyä.» Hän nousi ja lähti sanomatta edes nimeään.

Kului vielä kymmenen pitkää minuuttia ennen kuin tulkki palasi korkea-arvoiselta näyttävän poliisin kanssa. Mies seisahtui eteeni ja antoi minulle englanninkielisen syytepaperin. EU:n määräysten mukaan jokaiselle pidätetylle täytyy ilmoittaa hänen omalla kielellään, mistä häntä syytetään.

Kumarruin paperin puoleen. Kaikki muu siinä oli vakiotekstistä lukuun ottamatta pientä tilaa, joka oli varattu väitetyille rikoksille. Ainoa sana oli: »Petos.» Ei mitään muuta.

Oikaisin selkäni. Puutuoli narahti. Katsahdin poliisia ja tulkkia. He odottivat jonkinlaista reaktiota, mutta venäläiset olivat syyttäneet minua paljon vakavammista rikoksista niin kauan, ettei pelkkä »petos» vaikuttanut minuun juuri ollenkaan. Olin yllättynyt siitä, että he olivat avanneet pelin niin pienellä panoksella.

Kysyin taas kerran, saisinko keskustella asianajajani kanssa. Tulkki vastasi: »Aikanaan.»

Silloin käytävästä alkoi kuulua melua. Viereiseen huoneeseen, joka oli täynnä univormupukuista väkeä, ryntäsi poliisi, jota en ollut nähnyt aikaisemmin. Käytävän ovi pamahti kiinni. Seurassani oleva poliisi ja tulkki vilkaisivat toisiaan ja häipyivät jättäen minut taas yksin.

Täynnä poliiseja olevan huoneen ulompi ovi avautui viiden minuutin kuluttua. Väkeä lappoi pois. Huusin tulkkia, ja hän kurkisti väliovesta. »Mitä on tekeillä?» kysyin vetoavasti. Hän ei ollut kuulevinaan vaan poistui.

Muutaman minuutin kuluttua korkea-arvoinen poliisi, joka oli antanut syytepaperin minulle, palasi huoneeseen tulkki vanavedessään. Kummankin pää oli painuksissa. Poliisi sanoi jotain espanjaksi, jolloin tulkki kääntyi minun puoleeni ja sanoi: »Herra Browder, saimme juuri sanoman Interpolin pääsihteeristöltä. Se on määrännyt meidät vapauttamaan teidät. Pidätysmääräys ei ole pätevä.»

Mielialani nousi kohahtaen. Puhelimeni surahti. Nousin. »Saanko nyt käyttää puhelintani?»

»Si.» Siihen en tarvinnut tulkkausta.

Sieppasin syytepaperin ja puhelimeni. Minulle oli tullut 178 vastaamattomaa puhelua. Britannian ulkoministeriltä Boris Johnsonilta oli tullut viesti, jossa hän pyysi minua soittamaan mahdollisimman pian. ABC, Sky News, BBC, CNN, *Time*, *The Washington Post* – kaikki uutistoimistot halusivat tietää, mitä oli tapahtunut. Samoin Jelena, David ja ystävät kautta maailman,

mukaan lukien useita Venäjältä. Lähetin Jelenalle tekstiviestin, että voin hyvin ja soitan pian. Samanlainen viesti lähti myös Davidille ja kollegoilleni Lontoon-toimistoon.

Astelin poliisiaseman avoimelle puolelle. Mieliala oli muuttunut. Aseman väki oli luullut napanneensa nykyajan Sakaali Carlosin, mutta nyt saisin poistua.

Sain vihdoin ja viimein yhteyden espanjalaiseen asianajajaani. Sillä aikaa kun olin istunut poliisiasemalla, hän oli pitänyt puhelimen kuumana ja soitellut kaikille Espanjan oikeuslaitoksen piiristä tuntemilleen, mutta turhaan.

Minut oli pelastanut Twitter. Tviittini olivat saaneet aikaan satoja puhelinsoittoja Interpoliin ja Espanjan viranomaisille, jotka tajusivat, millaiseen sotkuun olivat astuneet.

Kun tein lähtöä poliisiasemalta, minut pidättäneet konstaapelit astuivat eteeni nolon näköisinä tulkin kanssa. »He haluaisivat, että poistatte tviitin, jossa on heidän kuvansa. Kävisikö se?» tulkki kysyi.

»Rikonko lakia ellen poista?» Tulkki käänsi. Konstaapelit kohauttivat olkapäitään. »Siinä tapauksessa en poista.» Tviitti on paikoillaan tänä päivänäkin.

Sitten he tarjosivat minulle kyytiä hotelliin.

Naurahdin. »Ei, kiitos. Tämän koettelemuksen takia olen jo kolme varttia myöhässä tapaamisesta – José Grindan kanssa.»

Nimen kuullessaan poliisit valahtivat kalpeiksi. He kutakuinkin anelivat saada kyyditä minut Grindan luo.

Otin tarjouksen vastaan. Auto oli paljon edellistä hienempi.

Alle puolen tunnin kuluttua pysähdyimme syyttäjänviraston eteen. Syyttäjä Grinda tuli itse minua vastaan aulaan. Hän pyyteli vuolaasti anteeksi, sillä hänestä tuntui nöyryyttävältä, että kun hän oli kutsunut minut Madridiin luovuttamaan todisteita venäläisiä rikollisia vastaan, hänen maanmiehensä olivat pidättäneet minut samaisten rikollisten junaileman määräyksen perusteella.

Grinda opasti minut työhuoneeseensa, missä kerroin venäläisen asianajajan Sergei Magnitskin tarinan, jonka olin kertonut monet kerrat ennenkin. Selostin, kuinka korruptoituneet venäläiset viranomaiset olivat vuonna 2008 ottaneet Sergein panttivangiksi ja viimein tappaneet hänet vankilassa minun sijastani. Kerroin henkilöistä, jotka olivat murhanneet Sergein ja hyötyneet

230 miljoonan dollarin verohyvityshuijauksesta, jonka hän oli paljastanut. Kerroin, että osa noista rahoista oli käytetty kolmekymmentäkolme miljoonaa dollaria maksavan kiinteistön ostamiseen Espanjan Rivieralta.

Syyttäjä Grindan katseesta näin, että hän suhtautui kertomaani vakavasti. Kun tapaamisemme päättyi, olin varma, että olimme saaneet taas yhden liittolaisen lännessä ja että Putinin Venäjä oli menettänyt muutaman riekaleen lisää rispaantuneesta uskottavuudestaan.

”Vangitseva tarina salamurhista, oikeustaisteluista ja miljardeista dollareista. Kirja olisi fiktionakin viihdyttävä, mutta kyseessä on tositarina ja tiekartta taisteluun Putinin Venäjän rikollisuutta ja korruptiota vastaan. Browder näyttää, mitä yksi rohkea ihminen voi saada aikaan. Meidän kaikkien olisi syytä ottaa kirjan viesti vakavasti – juuri nyt.”

**– GARRI KASPAROV,
YHDISTYNYT KANSALAIRINTAMA
-JÄRJESTÖN PERUSTAJA**

	 9 789510 466971
www.wsoy.fi	99.1 ISBN 978-951-0-46697-1